

EL TESTAMENT DE RAMON FRANQUÈS I MARTÍ

Montserrat Sanmartí i Roset

Segons els seus propis escrits⁽¹⁾, Ramon Franquès nasqué a Altafulla a l'any 1671, era el fill hereu de Mariano Franquès, espardenyer, i de Maria Martí. Aquests firmaren capítols nupcials l'any 1668 i tingueren diversos fills. Ramon es casà al 1690 amb Maria Rimbau i tingué 11 fills, 5 nois (Marià, Ramon, Ramon, Pau i Pere) i 6 noies (Maria, Magdalena, Francisca, Isabel, Teresa i Gertrudis). Quan féu redactar el seu testament, solament vivien dues filles: Magdalena, vídua de Rafel Basora i Teresa, muller de Francisco Mora. Cada vegada que naixia un fill apuntava en un quadern la data del bateig i els noms imposats al nadó i a sota, iniciat per una creu, hi va haver de posar la data de la defunció. En algun cas, hi afegí algun comentari referent a la tristesa que li produïa la mort del seus fills, especialment quan aquests ja tenien una certa edat. L'exemple més sentit l'escrigué quan morí el seu fill hereu, Ramon, de 35 anys, casat amb Josepa Gatell i pare de dues nenes, desesperat d'enterrar fills.

Encara que Ramon es defineix com a corder, els seus llibres de comptabilitat⁽²⁾ indiquen que era propietari de terres i cases i que es dedicà a la creació de censals, continuant una pràctica que ja havia començat el seu pare. Els beneficis resultants els col·locà en l'adquisició de nous béns immobles o en societats que es dedicaven al comerç marítim, primer cap a zones molt pròximes al punt de sortida per després dirigir-se cap a l'Atlàntic. El resultat fou una expansió força notable que generà una quantiosa fortuna. Aquesta permeté als descendents de

1. La documentació procedent de la família Franquès en paper o pergamí, exceptuant els llibres de comptabilitat, és difícil de precisar perquè es troba molt barrejada amb la dels fons de les famílies Martí, Valls i altres i no tenen notes que permeti classificar-la com a tal. El cognom Franquès surt poquíssimes vegades com no sigui en documents estretament lligats a aquesta família, com és el cas d'aquest testament. Cal veure algun llibre major dels Martí, fet al segle XIX, per poder aconseguir identificar els béns immobles o altres drets que Maria Franquès i Gatell en el moment del seu matrimoni aportà a la família Martí. El llibre que dona més referències familiars és el lligall 42, pp. 1v, 2, 3; 6, 6v, 7, 7v, 88v, 9 i 12, 12v. Arxiu Municipal d'Altafulla, Fons Martí d'Ardenya.

2. Arxiu Municipal d'Altafulla, Fons Martí d'Ardenya, lligalls, 42, 45, 46, 49 i 57. Alguns d'aquests llibres estan en bastant mal estat de conservació, especialment el núm. 57 que ni tant sols consta en l'inventari del fons.

dit mercader invertir/crear empreses relacionades amb productes tèxtils i agrícoles i amb la seva exportació a Amèrica.

Entre la documentació en papers solts conservada a l'Arxiu Municipal d'Altafulla hi figura el testament que féu Ramon Franquès. És en una carpeta sota el nom de "*Bautismos, desposorios, óbitos y testamentos de los ascendentes de la familia de Martí y Mora*"⁽³⁾ on hi ha documents molt diferents uns dels altres, com si haguessin estat barrejats. Nosaltres hem cregut interessant transcriure'l perquè pensem que algunes de les seves clàusules demostren l'atenció que aquest testador demostrà per la seva vila, cosa que el fa diferent d'altres testaments conservats.

El testament és un quadern de 18 fulls de paper, tamany foli gran, sense paginar, dels quals 13 estan escrits. Al full que fa de coberta hi ha escrit: "*Còpia simple del testament de Ramon Franquès de Altafulla, en poder de la rectoria als 25 Janer 1741*"

A dir veritat, més que una còpia simple, sembla un borrador ja que té molts fragments de text anul·lats, afegits interniliniats o al marge, correccions, senyals —creus, reixetes, ratlles— ... A més, l'escrit inicial comentat i la data del final foren fetes per una mà diferent al text així com algunes notes. Aquesta mateixa mà escrigué en un paper solt concrecions referents al contingut d'alguna clàusula del testament

L'estructura del testament és similar als contemporanis: el document s'inicia amb una invocació "*En nom de Deu...*" Després d'un preàmbul per justificar la necessitat de redactar les últimes voluntats, es posa el verb principal "*fas y ordeno este mon últim...*"

I a partir d'aquí comencen les disposicions: quedant resolts tots els deutes tan econòmics com morals, anomena els seus marmessors: els seus germans Marià i Pere, els dos capellans, el primer beneficiat de la catedral de Tarragona i el segon beneficiat de la parròquia d'Altafulla, els seus néts Josep Gatell i Ramon Monter, Felip Montaner, negociant de Reus i el clergue Olaguer Segur. Vol ser enterrat en el vas que féu fer per a la seva família dins l'església d'Altafulla acompanyat de les cerimònies més solemnes per les quals destina 250 lliures. A més de les cerimònies pròpies del dia de l'enterrament, disposa una munió de misses i altres oficis celebradors a diverses esglésies, la majoria de les quals són de la diòcesi de Tarragona perquè també fa deixes a la Mare de Déu de Montserrat i al Pilar de Saragossa. Cal remarcar que moltes misses vol que siguin resades o baixes, o sigui, que no hi hagi cants. Algunes disposicions són força interessants com, per exemple, deixar escrit que tota la cera cremada el dia del seu enterrament fos íntegrament pel rector, evitant així que la feligresia pledegés, com havia passat en diversos casos, amb el rector o capellans per aquest bé, la cera cremada, tan valorat fins a èpoques no gaire reculades.

3. Arxiu Municipal d'Altafulla, Fons Martí d'Ardenya, lligall 20.

En cada cas, el testador assenyala la quantitat de lliures destinades a sufragar dites misses o celebracions mortuòries. Destina tres quarteres de blat per fer pans de mitja lliure pels pobres, més “...dos o tres calderas a fi de que sian omplertas de fasols y arròs y si lo dia de mon enterro caurà en dia de carn, vull s’i posian algunas lliuras de carn porque se distribuesca dita escodella junta ab lo pa...”⁽⁴⁾. També deixa escrit que dotze dones vilatanes havien de seguir el Via Crucis que ell havia fet construir fora vila en el dia del seu sepeli.

Aclarides les deixes per a misses, passa a concretar la construcció de la capella de la Mare de Déu dels Dolors, disposant que hi fossin invertides 1000 lliures en fer fer la dita capella, afegint-hi un retaule, quatre quadres i un sagrari daurat i jaspíat⁽⁵⁾. També ordena sigui feta una petita custòdia “o vericle adornada de algunas pedras verdas...”

Dins del capítol de les pies fundacions mereix un comentari la fundació d’un benefici de 100 lliures de pensió anual pel manteniment d’un capellà que estigués obligat a donar classes de gramàtica, “lo art lliberal de la gramàtica, retòrica i vers als fills naturals y habitants de dita vila...”. El mestre no podia cobrar res per impartir dites classes, sino a través de 60 misses resades anuals que digués per l'ànima del testador. El beneficiat havia de viure a Altafulla, junt amb els alumnes en unes cases, propietat dels Franquès. Queda molt especificat quina part de dits edificis havia de correspondre al mestre, quina als estudiants pobres que no poguessen mantenir-se i la que s’havia de deixar lliure perquè hi havia de viure l’obtentor del benefici, ja creat, dedicat a St. Francesc i als Dolors de la Mare de Déu. Aquest repartiment d’espai és fet amb tot detall deixant com a zona comú bàsicament escala i un terrat o pati. A aquests obtentors o beneficiats calia afegir-hi un tercer, mantingut a través d’una fundació sota l’advocació de St. Pere i St. Pau, creada per Pere Franquès i Martí.⁽⁶⁾ Aquest últim obtentor calia que ensenyés orgue i cant als alumnes que visquessin o rebessin classes en dita casa. Ramon Franquès es reservava per ell i tota la seva família la propietat dels “cups y sallers, oficinas y botigas de posar vi, oli y grans que hi a en lo paviment y baixos de dita casa ab las entradas y hexidas libras y francas...”⁽⁷⁾. A part de la docència que havien d’impartir, els tres obtentors havien de mantenir en bon estat la fàbrica de la casa.

Les deixes a familiars comencen amb donacions per fer vestits de dol per les seves filles Magdalena i Teresa, les seves nétes Magdalena i Gertrudis Besora, pels néts Ramon Monter, Ramon i Josep Gatell. A Joan Gatell, a més del vestit de dol, li deixa 200 lliures per quan es casi. També recorda a nebodes i filloles.

4. Annex documental, pàg. 15.

5. Per a més informació sobre dita capella veure MEDINA DE VARGAS, RAQUEL. *Las pinturas del camerín de la capilla de los Dolores de la iglesia parroquial de Altafulla*. Estudis Altafullencs, núm.10, any 1986, p. 41-57.

6. Per a saber sobre les capelles de l’església parroquial d’Altafulla, veure ROVIRA GÓMEZ, SALVADOR-J. *Les esglésies i els rectors d’Altafulla*. Estudis Altafullencs, núm 3, any 1979, p. 91-111; SÁNCHEZ REAL, JOSÉ. *Noticias sobre la iglesia parroquial de Altafulla*. Estudis Altafullencs, núm 16, any 1992, p. 35-50.

7. Vegi’s annex documental, pàg. 19-21.

Anomena tutors i curadors de les dues filles del seu fill gran, Ramon, ja difunt, els seus dos germans, la seva jove, mare de les nenes, el seu gendre i dos néts seus.

Per tal de deixar la casa Franquès en tota la seva esplendor econòmica i per evitar plets que poguessin enterbolir la marxa de la dita casa, donat que el seu fill Ramon morí sense fer testament, dota la seva néta petita, Francisca Franquès i Gatell, amb 10.000 lliures. En aquest dot hi anaven inclosos els drets que ella pogués tenir sobre els béns del seu pare, bàsicament, però també sobre els béns del propi testador, i de l'àvia, Maria Riambau. A canvi, Francisca, per poder percebre aquesta quantitat, havia de renunciar a qualsevol dret que ella o els seus poguessin pretendre tenir sobre qualsevol herència de la família Franquès. El testador es basa en els capítols matrimonials firmats l'any 1728 entre ell, la seva dona i el seu fill Ramon amb Josepa Gatell i la seva família.

Concretats els drets de Francisca, anomena Maria, la filla gran del seu fill hereu, hereva de tots els béns de la casa Franquès, o sigui, dels béns i drets d'ell, Ramon Franquès Martí, dels de la seva dona Maria Riambau, i els del seu fill major Ramon Franquès i Riambau. Cal suposar que, veient la minoria d'edat de la pubilla, la falta de parents immediats —quedava la seva mare, però dos dels tutors eren ja grans i alguns dels restants eren cosins germans o oncles—, preveient un ràpid casament d'aquesta i coneixent la poca veracitat d'alguns documents notariais, obligà a dits marmessors a comprovar que els béns aportats pels futurs marits en el matrimoni de les seves nétes, especialment de Maria i els/les seus/seves successors/successores, es comprovés que s'ingressés efectivament tot allò que havia quedat especificat en els capítols matrimonials, no quedant, les èpoques especialment, en paper mullat, declarant-les nules. Maria Franquès es casà l'any 1746 amb Anton Martí Gatell, també d'Altafulla, i com és prou conegut, no va caldre aquesta comprovació, donada la ja assentada riquesa de la família Martí. Aquests, Maria Franquès Gatell i Anton Martí Gatell, foren els pares d'Antoni Martí i Franquès⁽⁸⁾.

Una clàusula que es troba en alguns, pocs, testaments és el d'obligar en el cas de pubilla a mantenir el nom de la casa per sobre del cognom del marit. Encara que apareix en dit testament, Ramon Franquès hi renuncià, afegint al marge del document que considerava un voler de Déu la pèrdua del cognom propi⁽⁹⁾.

Després de les clàusules de substitució pertinents, Ramon Franquès contempla la possibilitat de l'extinció de la casa Franquès. Decideix, en aquest cas, que tots els seus béns, extretes totes les deixes ja mencionades, fossin invertits en la construcció d'un convent de l'orde dels caputxins. L'edifici s'hauria de construir en unes vinyes de la seva propietat *"a la partida dita "lo camí de Torredembarra" y àlias dita "la Rasa", de tinguda de quatorze gornals, poch més o*

8. ROVIRA GÓMEZ, SALVADOR-J. *Els Martí. De pagesos benestants i mercaders a nobles del principat de Catalunya*. Altafulla, Centre d'Estudis d'Altafulla, 1999.

9. Vegi's annex documental, pàg. 25.

menos...”⁽¹⁰⁾ Aquest convent havia de ser un hospici, “*lo hospici dels pelegrins*” pels transeunts que anessin en peregrinació. Els monjos havien de fer un cobert, annexat al seu convent, per l’acolliment. També havien de fer un altre cobert per les dones que anessin junt amb aquests peregrins. Els monjos estaven obligats a no desamparar els moribunds, havent-los de donar alberg i companyia fins a la seva mort. El convent s’havia de mantenir de les rendes que donessin les terres i altres béns de la família Franquès que restessin. Si per qualsevol contretemps dit convent no es pogués realitzar, llavors s’havia d’utilitzar l’herència en el rescat de presoners en terres estranyes, especialment del nord d’Àfrica. Els rescats havien de ser, en primer lloc, gent d’Altafulla i si no hi hagués presoners altafullencs que fossin de les poblacions veïnes. Per evitar que s’exhaurís la fortuna, els administradors, previstos en el testament, havien d’invertir-la en censals i compra de més terres.⁽¹¹⁾

El testament acaba com solen acabar tots els testaments: anul·lant qualsevol altre testament o codicil i volent que aquest fos considerat l’últim i, per tant, el vàlid. No vol que sigui conegut fins després de la seva mort. Reconeix el testador que no ha escrit el text però que el firma fent-lo seu. Es conclou amb el nom del lloc on es firma i la data

La nota situada a continuació del testament, on es constata que a 1740 R. Franquès disposà 144 lliures en el Tecari de la catedral de Tarragona, està feta per la mateixa persona que escrigué la nota introductòria del testament, la data de final d’aquest i el paper solt afegit dins aquest document

En aquest últim, afegit dins dels plecs del quadern, hi són especificades les habitacions, sales i altres espais de les cases atorgades com a escola i habitatge d’estudiants pobres, que corresponen als deferents beneficis.

Llegint aquest testament es poden deduir tres aspectes molt remarcats del testador:

El primer seria que R. Franquès era una persona educada. Ho demostra en la quantitat de documentació deixada: ell mateix assentava les notes en els llibres de comptabilitat així com també en altres documents. Alguns d’aquests llibres foren començats pel seu pare, Marià Franquès, continuats per ell i amb afegits del seu fill Ramon, cosa que fa intuir que el fill hereu haguera continuat la tradició familiar, mentre la gestió de les empreses a què abocà la fortuna ho permetés. Però és a través d’aquest testament on es veu el veritable interès pel saber: el destinar una bona part de la seva fortuna en la creació d’una escola de gramàtica, retòrica, vers, orgue i cant deixant-la abastida en les seves necessitats, demostra que la seva inclinació a la cultura era veritable. No sabem on estudià ni què però és evident que ho féu: el seu redactat és fluid i concret, la seva escriptura cursiva, o sigui, ràpida i personal, de persona acostumada a escriure de manera continuada. És cert que al-

10. Vegi’s annex documental, pàg. 27, 28 i 29.

11. Aquesta deixa creà a Francisco Martí i Mora, fill gran d’Anton Martí i Franqués i per tant descendent i, a la vegada, hereu del testador, a l’època de la Desamortització problemes amb el fisc perquè li reclamava els diners no invertits en l’edificació de dit monestir. Arxiu Municipal d’Altafulla. Fons Martí d’Ardenya. Documentació de Francisco Martí i Mora.

gues vegades escriu paraules incorrectament, “subtució”⁽¹²⁾ per “substitució”, per exemple, però això passa poques vegades.

El segon aspecte que cal remarcar és la gran fe i devoció que tenia. El testament i alguns textos seus ho assenyalen: posa per damunt de tot la voluntat divina, especialment en les anotacions que fa sobre la mort dels seus fills o en la no continuïtat del seu cognom, per posar uns exemples. Les obres de caire religiós pagades per ell són moltes: Via Crucis, Capella dels Dolors... fundacions i beneficis pel manteniment de capellans i clero regular, pagaments d'obres d'orfebreria... Malgrat disposar una cerimònia solemne pel seu enterrament, la majoria de misses disposades per aniversaris i cap d'any són resades o baixes, o sigui, sense cants.

El tercer punt és l'amor a Altafulla “*ma pàtria*”. Les seves deixes són, en general, per millorar la vida dels seus convilatans. Aquest és el seu desig quan crea l'escola o deixa una altra part de la seva fortuna pel rescat de presoners, “*captius*”, en mans mores: primer s'havien d'alliberar captius altafullencs i, en cas de manca d'aquests, dels pobles del voltant.

Aquest és un testament fet amb interès. El testador no deixà res sense tancar. Totes les seves disposicions són pensades i sobretot, sentides: això i els punts remarcats és el que el fa diferent dels altres. Les anotacions o les anul·lacions que fa d'alguns dels paràgrafs així ens ho indiquen. Seria bo correspondre l'estimació que Ramon Franquès demostrà pels seus convilatans amb un major coneixement sobre ell, la seva família, la seva obra i els moments històrics que visqué.

TESTAMENT DE RAMON FRANQUÈS⁽¹³⁾

Còpia simple del testament de Ramon Franquès de Altafulla, en poder de la Rectoria als 25 Janer 1741

En nom de Deu, nostre Senyor Jesuchrist y la Immaculada verge Maria, mare sua y nostra, y dels gloriosos St Martí, St. Francesch, St Antoni de Padua y St Ramon, patrons meus sia Senyor amen.

Com hi agi decret irrevocable de la divina justícia el que los homens sian una vegada mortals en la hora que menos pensaran y essent açò indubitable y esta hora tant incerta és dels homens més racionals y prudents estar sempre disposats per a ben morir y com el disposar dels béns temporals y el declarar últimes voluntats, trobant-se en entera salut y quietut de ànimo, en bo y perfet enteniment,

12. Veure annex documental, pàg. 29.

13. En la transcripció del testament s'han utilitzat els signes següents:

// canvi de pàgina.

<...> paraules o lletres anul·lades o il·legibles.

/.../ paraules o lletres afegides.

· ús del punt volat per separar paraules ...

+, # senyals afegits al marge del text pel redactor o el testador, a l'inici d'alguns paràgrafs.

sana memòria y ferma loquela, sia la major discreció y bon zel que poden tenir los mortals y no esperar-o per quant se troban sepultats en lo llit y qui són en las últimas agonias en que difícilment poden discorrer las cosas ab acert y distribuir ab equitat llurs béns de abont resultar gran rubinas tant en lo espiritual com en lo temporal per los testadors, hereus y legataris de aquells per las faltas de omisió y commisió que se cometen fent-se los testaments en tanta precipitació y desconcert de potenciar com las que en semblants tristos lances, se experimentan, per tant, jo, Ramon Franquès, negociant de la vila de Altafulla, desitjant obviar tant graves e irreperables danys que de esperar lo testar per la hora de la mort se'n podrian a mi y als demés seguir y desitjant així mateix fer una distribució de tots mos béns generalment que sia totalment del agrado de Deu nostre Senyor, tant en lo espiritual com en lo temporal, trobant-me per la Divina Misericordia ab entera salut, sana memòria y perfeta loquela y enteniment, fas y ordeno este mon últim testament y darrera voluntat mia, anul·lant y escancel·lant qualsevol altre testament, codicil o qualsevol altre espècie de última voluntat, que en poder de qualsevol notari, o persona pública fins al dia present aja fet y otorgat, volent que solament valga este y no ningun altre y que no siga obert y publicat fins seguida la mia mort y seguida esta que siga enterament cumplint y executat per mos marmassors avall escrits així y conforme se trobarà per mi disposat y ordenat u és com se segueix//:

Primo. Encomano la mia ànima a Deu Nostre Senyor que la ha creada del no res perque misericordiosament la perdonia de totas las mias culpas y la vulla admetrer en sa gràcia y collocar-la per totas las eternitats en la sua cort celestial y glòria de paradís per eternalment alabar-lo y glorificar-lo ja que per est fi se ha dignat crear-la.

Item. Ha imitació de Christo mon Redemptor perdono y condono liberalment totas las injurias agravis, danys y perjudicis que mos germans los pròxims me han fet y ocasionat així com jo los suplico me condonian y perdonian per amor de Deu lo que jo contra ells hauré fet y ocasionat.

Item vull que /tots/ mos deutes sian enterament satisfets y pagats per mon infrascrit hereu los que constaran ser llegitimament deguts ab vales o albarans o altrament los que de present ignoro.

Item elegesch per marmassors y executors de est mon últim testament a mos amats germans, gendres, nets y nebots avall escrits, com són lo Rt. Mariano Franquès, prevere y beneficiat de Tarragona, lo Rt. Pere Franquès, prevere y beneficiat de la present iglésia de Altafulla y olim rector que fou de Riudoms germans meus, lo Rt. Martí Franquès prevere y rector Riudoms nebot meu, el doctor en Drets Francisco Mora de la vila de Valls mon gendre, Faliph Montaner, negociant de Tarragona, Joseph Gatell y Franquès en la present vila habitant, Ramon Monter y Franquès de la vila de Reus nets meus, y Olaguer Segur, clerga y beneficiat del benefici de la Mare de Deu dels Dolors, donant a tots estos en comú y a quiscun de ells en particular en ausència, nolència y defecte o incúria de un o molts dels dits marmessors ple y absolut poder y facultat perque cumplan o cumplia o cumplir facian o facia tot lo per mi disposat y ordenat en est mon testament.

Item elegendesch sepultura per mon cos lo vas o tomba pròpria que tinch construïda en lo paviment de la iglesia parroquial de dita vila de Altafulla y per satisfer enterament la pompa funeral (lo que vull sia ab toch major o general) de mon enterro, novena y capdeany y demés sufragis y pias fundacions, doto la mia ànima ab doscentas y sinquantas lliuras barcelonesas pagadoras per mon infrascrit hereu, una vegada tant solament, y si venia a faltar alguna cosa per lo cumpliment de aquella vull sia suplert de mos béns per mos marmessors las quals vull sian distribuidas ab lo modo següent, és a saber que a més//de satisfer al Rt. rector de la present iglésia de Altafulla las charitats acostumadas per los drets parroquials de mon enterro, novena y capdeany ab la absoluta general acostumada fer la nit antecedent de mon enterro y el nocturno de difunts que se acostuma a cantar en la iglesia estant lo cos present, vull que dit mon cos vaja acompanyat de ma casa a la iglesia ab dotse ciris de tres onses y sis atxas tots de cera groga perquè tot cremia en dita absoluta general y funcions de la iglésia y concluidas estas el reliquo de dita cera sia entregats al dit Rt rector /així com se acostuma/ volent que en dit mon enterro, novena y cap de any acistescan y acompanyan a mon cadaver a més dels Rts. rectors circumsuehins, dotse altres sacerdots seculars habitants en dita vila de Altafulla y en los pobles uehins, com y també vull y ordeno que per la assistència de dit mon enterro sian cridats catorse religiosos de la ciutat de Tarragona com són dos de l'ordre de Pare St Agustí, dos dels pares Trinitaris, dos dels pares Caputxins, dos de Nostra Senyora de la Mercè y dos dels pares Descalzos carmelitas, assenyalant per la charitat de dits Rts rector y capellans, tant forasters com de dita vila la charitat de 1 ll 2 s. a quiscun ab la obligació de haver de celebrar quiscun dos missas per sufragi y repòs de la mia ànima y la mateixa charitat y per lo gasto sobredit, vull se donia als religiosos sobredits, deixant al cuydado del rector de la dita vila de Altafulla perquè sia cervit, prevenir als dits rectors y capellans forasters y de la dita present vila per a que vingan reservats tots los que pujan per celebrar lo St Sacrifici de la missa en lo entermedi que se celebrarà la mia funeral de enterro, novena y cap de any y lo mateix cuydado deuran tenir mos marmessors, prevenint als dits religiosos o a sos respectius superiors y per aquest fi pervindran dits mos marmassors, dos o tres calses de més de las iglésias dels pobles uehins porque a un temps de dita funeral se pujan celebrar sinch o sis missas y de estas altrás y és ma voluntat que seguidament de celebrada dita ma funeral se entregua als religiosos de dits ordes, eo, a sos superiors, 3 ll a quiscun a fi /de/ que en lo dia immediat que se restituiran a Tarragona, manian dits superiors celebrar per sufragi de la mia ànima las missas resadas en quiscuna de la iglésias de sos respective convents, en los altars del SS. Sagrament per una vegada tant solament y que encarreguan als religiosos que celebraran ditas missas que acabat lo st Sacrifici ressan un "de profundis" per la mia ànima y així mateix és mia voluntat// que dits mos marmessors, seguida la mia mort, entreguan luego 3 ll. una vegada tant solament al Rt pare rector o pare ministra de la casa professa de la Companyia de Jesús de Tarragona porque siga servit fer i celebrar per sufragi de la mia ànima 10 missas resadas en lo altar major de aquella iglésia haont està collocat lo SS Sagrament.

Item vull y és mia voluntat que mos marmassors facian pastar tres quarteras de blat la vigília de mon enterro y que de tots se'n facian pans de mitja lliura y que així mateix en dita vigília previngan dos o tres calderas a fi de que sian omplertas de fasols y arròs y si lo dia de mon enterro caurà en dia de carn vull s'i ponian algunes lliuras de carn perque se distribuesca dita escodella junt ab un pa de mitja lliura a quiscun dels pobres xics y grans naturals de dita vila de Altafulla y forasters que se trobaran en dita vila en lo dit dia de mon enterro y donaran charitat en la porta de ma casa per amor de Deu els quals cuydaran mos marmessors de fer-los dir a tots en veu alta un Pare Nostre y una Ave Maria antes de començar menjar y altra en aver acabat per sufragi de la mia ànima y així mateix és ma voluntat que en los vuyt dias consecutius de dit mon enterro distribuescan dits mos marmessors en los pobres de Jesu Christ encarregant-los també un Pare Nostre y una Ave Maria per sufragi de la mia ànima una quartera de pa pastat per quiscun de estos dias fent los pans de mitja lliura quiscun donant un a cada pobre dels mes necessitats fins allà abont abastia la dita quartera de pa cada un dels vuyt dias.

Item vull y és ma voluntat que seguida la mia mort dits mos marmessors facian celebrar per sufragi de la ànima 25 missas resadas a charitat 6 sous una vegada tant solament, ço és, en las capellas y altars del SS Sagrament, de Nostra Senyora del Claustro, de St Miquel Archangel, de Nostra Senyora de la Concepció y de la protomartir Sta Tecla de la iglésia chatedral de Tarragona, 5 missas en quiscun de dits altars. I així mateix que dits mos marmessors degan fer celebrar 5 missas resadas en quiscun dels altars haont lo SS Sagrament se troba reservat dels 3 convents de religiosos que hi a en la ciutat de Tarragona que són de Carmelitas descalças, de la Mare Sta Clara y de la Ensenyança a charitat 6 sous una vegada solament Y així mateix vull que luego deseguida la mia mort me facian dits marmessors celebrar per sufragi de la mia ànima las missas resadas següents, és a saber: en lo altar privilegiats de Nostra Sra dels Àngels de minganya 5 missas a charitat 7 sous. en los altars haont se troba reservat lo SS Sagrament de las iglésias dels convents dels caputxins, de St Francescho de Paula, dels Carmelitas Calçats, de las religiosas calçadas y de las religiosas// de St Francisko de Paula, tots de la vila de Valls 5 missas en quiscun de dits convents a la charitat de 6 sous quiscuna missa una vegada tant solament. Y així mateix vull me facian celebrar dits marmassors 10 missas resadas en la iglésia del Pare St Francesch, altres 10 missas resadas en lo convent dels pares Descalços y altrás 10 missas en lo convent de las religiosas descalças de la vila de Reus, en los altars de dita iglésia haont se troba reservat lo SS Sagrament a charitat 6 sous quiscun una vegada solament y vull així mateix que Ramon Monter, negociant de Reus net meu, facia cantar y celebrar seguida la mia mort dos aniversaris un per lo Rt pare guardia, y religiosos conventuals del convent del Pare St Francesch de dita vila de Reus, en lo altar de St. Antoni de Padua mon patró en la capella dels terciaris de aquella iglésia y altre per los Rts P Prior y demás religiosos conventuals dels PP. Carmelitas Descalços de la dita vila de Reus en la capella y altar de Nostra Sra. del Carme, mare mia y singular patrona, pagant de mos béns dit Ramon Monter, son hereu, tres lliures una vegada solament per quiscun de dits aniversaris.

Item vull que seguida la mia mort, dits marmessors facian celebrar per sufragi de la mia ànima 40 missas resadas a charitat 7 sous quiscun una vegada solament, és a saber, 10 missas en lo altar de Nostre Sra. de Montserrat de la Montanya, 10 missas en lo altar de nostra Sra. del Pilar de Zaragoza, 10 missas en lo altar de del St Christo de Salamó y altres 10 missas en lo altar del St Christo de Balaguer y així mateix vull que luego de seguida la mia mort dits mos marmessors facian celebrar per sufragi de la mia ànima per lo sacerdot que més ben vist los serà las missas resadas següents a 6 sous de charitat quiscuna, una vegada solament, ço és, deu missas a St Antoni de Padua de la Armita de Altafulla y sinch missas resadas en quiscun de tots los altars de la iglésia parroquial de dita vila de Altafulla, començant en lo altar major del nostre Patró St Martí, y seguidament en los demés altars de dita iglésia ben entès que en lo altar del St Christo de dita iglésia vull se mi celebriaran deu missas així com en los demés altars son sinch tant solament y celebradas que seran totas las preditas missas en sas respectives iglésias y altars com tinc expressat, vull que dits mos marmessors tingan especial cuydado en fer pendrer y recullir de aquells sacerdots seculars y regulars que hauran celebrat o fer celebrar per sos respective subdits tots los recibos pertanyents al compliment de ditas missas y sufragis dels quals recibos deuran fer patent manifestació al sr. Auditor de las /ànimas/ per la definició de la clàusula //de la ànima de est mon testament y darrera voluntat mia al compliment de la qual encarrega las consciencias de dits mos marmessors y de quiscun de ells a solas.

/1/Ítem vull y ma voluntat és que en lo dia mateix de la mia mort, si possible serà, o en lo dia immediat se suplique a dotse donas pobres de dita vila de Altafulla perque totas ditas dotse donas a un mateix temps o divididas de sis en sis, vagen en dit dia a seguir lo Via Crucis, tinch construhit fora los muros de dita vila seguint y premeditant aquells casos ab la major atenció y devoció possible per sufragi de la mia ànima y suplico per ço al Rt Dr. rector de dita vila facia elecció de ditas dotse donas en particular de aquellas que sabran llegir las estacions de memòria donant a quiscun de ellas quatre sous pagadors de mos béns una vegada solament.

Ítem vull y és ma voluntat que mon infraescrit hereu y sos successors tingan obligació perpetuament de distribuhir quiscun any deu reals de ardits entre los minyonets y minyonetas que assistiran en la iglésia de Altafulla en las primeras vespres de la commemoració dels difunts /2 y en lo mateix dia de la comemoració de difunts/ per lo que suplico a dit mon hereu o hereus se trobia en estas ocasions quant se celebraran los divinos oficis en dita iglésia prop y cerca de la mia sepultura y dels meus a fi de fer resar a dits minyonets y minyonetas a uns los set psalms penitencials y a altres lo Pare Nostre y Ave Maria, a altres lo psalm del "Miserere" o "De profundis", agenollats si voldran estar, perque estos tenint lo esperit perfet y pur preguessen Deu Nostre Sr per repòs de la mia ànima y dels meus.

/3/Ítem vull y és una voluntat que luego de seguida la mia mort los dits meus marmessors fundian perpetuament per repòs y sufragi de la mia ànima, de la mia muller i dels meus, vuyt missas cantadas ab las solemnitats acostumadas cele-

bradoras per lo Rt rector qui és y serà de dita iglésia de Altafulla en lo altar major de dita iglésia en quiscun dels dias del octavari del Corpus Christi en memòria y veneració de la institució de tant venerable e inefable Sagrament que per sempre sia alabat y així mateix vull y és ma voluntat que dits mos marmessors fundian perpetuament quatre aniversaris en sufragi de la mia ànima y dels meus, celebradors tots anys per lo dit Rt rector que és y serà de dita iglésia en lo altar de nostra Sra del Carme que tinch en dita iglésia construbit celebrador lo primer en lo dia semblant a la mia mort altre al cap de tres mesos que se haurà celebrat lo primer y altre al cap de sis mesos y lo quart y últim en lo dia de la commeració dels difunts y així en los demès anys consecutivament. Y com tota fundació requiesca y demanaria dotació, //perque qui al altar serveix, deu viure del Altar, per ço doto la fundació de ditas vuyt missas cantadas y quatre aniversaris en sent quaranta quatre lliures barceloneses en propietat y en set lliures quatre sous en penció annual que ve a correspondrer dotse sous per quiscuna missa y quiscun aniversari qual penció vull corresponga mon infraescrit hereu y vull que no sia dita penció no la propietat corresponent, lluida ni quitada, que no hagen passat setse anys de seguida la mia mort lo més prest y en cas de fer-se esta lluiació passat dit temps vull sia dipositada la dita propietat en lo tacari de la Rt Confraria de preveres de Tarragona y no en altre part y que dita propietat no puga ser reesmerçada sent lo exprés beneplacit y decret del Sr Vicari General. de Tarragona.

/4/Ítem vull y és ma voluntat que mon infraescrit hereu tinga la obligació cada any de donar una lliura vuit sous de charitat al pare almoynier de la casa Sta de Hyerusalem y encarrego als sucesors de dit mon hereu no deixien de fer este almoyna per la concervació de aquells llochs sagrats en que se obra lo benefici de nostra redempció y així mateix encarrego a dit mon hereu y son successors se mostrian lliberals en quant pugan en la contribució per lo rescat de algun o molts fills y habitants en dita vila de Altafulla, qu-es poden trobar a menos pençar en poder de moros o infels en poder dels quals poden facilment prevericar de nostra santa fe chatòlica, assegurant-los que de Deu tindran la remuneració, però vull y declaro ser ma voluntat que mon hereu infraescrit y sos successora tingan obligació de concervar los oratoris o estacions del Via Crucis tinch edificadas fora los murs de dita vila de Altafulla fins a la hermita de St Antoni de la mateixa vila com vuy se troban desitjant la conservació de ditas estacions per lo bé comú de las ànimas y de la mia en particular en las oracions de nostras personas pias y devotas que a imitació de Christ Sr nostre freqüenten y espero freqüentaran dit Via Crucis ja que comprench y estich sert que de totas las devocions esta és la major y de més mèrit

Item per quant podria esdevenir lo cas de veurer-me privat de consuelo de tenir construhida la capella sota la advocació dels Dolors de Maria santissima, Dulcissim Cor de Jesús y de las llagas del pare St Francesc, dita dels congregants y tercerol,s que en breu espero edificar contigua a la iglesia parroquial de dita vila de Altafulla, ab son retaule de escoltura dorats y jaspeat de negra ab la figura de nostra Sra. de la Pietat ab lo St Christo difunt en los braços a semblança de aquella figura que hi a en la capella de la congregació de la Bona Mort o Do//Dolors

de Maria Santíssima en Barcelona, ab son petit secrari per posar la reserva sobra la mesa de dit altar, junt ab quatre quadros grans pintat quiscun de ells de pas de la mort y passió de Christ Nostre Senyor que desitjo sian plantats colletaralment en las parets de dita capella, fent-o tot a expensas mias pròpias de mos béns, lo que no podria lograr si Deu fos cervit disposar de ma vida antes de tenir-o efectua, t per ço, declaro ser ma voluntat que mos predits marmessors, seguida la mia mort, prengan de mos béns mill lliures barcelonesas una vegada solament y que estas las apliquian en la construcció y fàbrica de dita capella, retaula e imatges predites y sacrari tot daurat y jaspeat y per fer dits quatre quadres si bastaran ditas mil lliuras y si ditas mil lliuras no bastan per la fàbrica de dita capella, retaula y quadres sobre dits vull que lo que faltara a compliment sia suplert de mos béns y pagat per mon infraescrit hereu.

Ítem vull y és ma voluntat que si jo no podia veurer dita capella en lo modo tinch dit construhida y adornada per anticipar-se la mort a mos desitgs, que dits mos marmessors prengan de mos béns sent lliures barcelonesas una vegada solament y que estas sigan aplicadas en fer fabricar una petita custòdia o vericle adornada de algunas pedras verdas en la circumferència de la lluna de dita custòdia y que esta servezca solament per exposar al Santíssim en dita capella y altar en los dias de dimarts y divendres de quiscuna semmana a temps que lo beneficiat de mon benefici celebrarà la St Sacrifici de la missa en dit altar que és quant se congregaran los confreres dels Dolors de Maria Sma. y terciaris de St Pau, St Francesch com més llargament se dirà en la fundació feta de dit mon benefici haont me referesch.

Ítem vull y és ma voluntat que a Madalena Besora y Franquès, viuda filla mia, seguida la /mia/ mort, se li facia de mos béns un vestit de dol de vayeta del conxé, una vegada solament y declaro així mateix ser ma voluntat que si venia lo cas (lo que Deu no vulla) que la dita Madalena, filla mia, se ves en algun treball y necessitat entant que ab molta penuria agués de acabar sos dias, que en tal cas puga refugiar-se en la casa mia y de mon hereu avall escrit, aquí poso la obligació que de mos béns hage de assistir y rebre a dita ma filla en ma casa de Altafulla y que la tractia ab tota decència, assistida de tot lo necessari ab la vida humana de menjar y beurer, calçar y vestir, tant en sanitat com en malatia per lo singular amor que tinch a dita ma filla y per los singulars serveys que de ella jo y tota ma casa havem rebut//

Ítem llege y deixo a Teresa Mora y Franquès en la vila de Valls habitant, altre filla mia, seguida la mia mort altre vestit de vayeta del conxé una vegada solament y lo mateix vestit de dol deixo a Josepha Franquès y Gatell viuda, ma nora.

Ítem llege y deixo a Madalena Besora y Franquès y a Gertrudis Besora Franquès, netas mias y fillas comunas a la dita Madalena Besora, viuda y al quondam Rafel Besora, dos-sentas lliuras barcelonesas a quiscuna pagadoras de mos béns per mon infraescrit hereu a temps de pendrer estat ab pacte y condició que si ditas mas netas o algunas de ells morirà sens fills y si ab tals estos no arribaran a edat de testar vull que quiscuna de ellas sols puga tastar y a sas voluntats

fer de sinquantia lliuras tant solament y lo restant de dits llegats se bagian de restituir a mi o a mon hereu infraescrit I si fos cas que ditas mas netas o una de ellas volgués elegir lo estat més perfet de religió los deixa dits llegats a sas lliuras voluntats, y vull així mateix que seguida la mia mort a quiscuna de ditas mas netas se'ls facia un vestit de dol una vegada solament pagadors e mos béns.

Item lleigo y deixo a Ramon Gatell y Franquès y Joseph Gatell y Franquès, nets meus y fills comuns de Maria Gatell y Franquès y Joseph Gatell <del Catllar> pagès del Catllà conjuges difunts seguida la mia mort una casaca vayeta negra a quiscun, una vegada solament.

Ítem lleigo y deixo a Joan Gatell y Franquès, altre net meu i fill de dita Maria Gatell y Franquès y Joseph Gatell, difunts, així mateix una casaca de vayeta negra seguida la mia mort com y també lleigo a dit Joan Gatell y Franquès, net meu a temps de nupcias y per millor collocar-se en sant matrimoni dos-sentas lliuras barcelonesas una vegada solament ab pactes que si lo dit Joan Gatell y Franquès mor sens fills y si ab tals estos no arribaran a edat de testar li deixo a ses libras voluntats vint y sinch lliuras una vegada solament y las restants vull que tornin a mi o a mon hereu, el qual llegat de dos-sentas lliuras vull estas sien pagadas a dit temps de nupcias a dit Joan Gatell y Franquès, mon net, per lo dit Ramon Gatell y Franquès, altre net meu sobre dit, en part y pagades aquellas 672 ll 12 s. barcelonesas que dit Ramon Gatell tant en nom de hereu que és dels dits quondams sos pares Joseph y Maria Gatell y Franquès, com en nom propi me queda devent, com costa en mon llibre de crèdit en cartas 26 y vull que est llegat se paguia al dit Joan Gatell de dit crèdit meu y no dels restans béns meus. //

Ítem lleigo y deixo a mon net Ramon Monter y Franquès, fill del quondam Pere Pau Monter de la vila de Reus y de la quondam Francischa Monter y Franquès, filla mia, seguida la mia mort un vestit de dol de vayeta del conxé una vegada solament.

Ítem lleigo y deixo a temps de pendrer estat y a sas libras voluntats a Maria Riambau y Molas, a Thecla Pijoan y Clos y a Maria Urgell y Marqués, donzellas y fillolas mias, quinse lliuras barcelonesas una vegada solament a quiscuna de ellas ben entès que a dita Thecla Pijoan y Clos sols li deixo deu lliuras y una vegada solament.

Ítem no obstant, que és ma voluntat que durant la mia vida de fundar un benefici simple perpetuo, sots invocació del gloriós st. Martí, titular de la present vila d'Altafulla y dotà aquell ab sent lliuras de annua penció, ab la obligació que vull tinga lo obtentor de dit benefici ensenyar lo art lliberal de la gramàtica, retòrica y vers als fills naturals y habitants de dita vila de Altafulla, sens salari ni paga alguna y als minyons forasters pagant tant solament tres reals de misada, ab la obligació de haver de celebrar quiscun any xexanta missas resades, ab altràs obligacions que se estipularan en lo acte de dita fundació. Per ço declaro ser ma voluntat que si jo no podia fundar dit benefici ans de morir, que mos mermessors lo fundian de mos béns, seguint ma voluntat en la estipulació del acte de la fundació de dit benefici, així y conforme ho tinch previngut en la minuta que per aquest efecte he fet treballar a mon germà, lo doctor Pere Franquès prevener, y se

<entrega> ha entregat a Ignasi Seguí, notari de la curia de Tarragona haont me referesch etc Y per quant desitjo que lo obtentor serà de este mon benefici, y magisteri de grammàtica tinga casa per sa pròpia habitació y lloc preporsionat per lo estudi de sos deixebles i reculliment i hospedatge per los pobres estudiants forasters que vindran en son estudi, per ço llogo i deixo perpetuament al obtentor que serà de este mon /benefici/ la major part de tota aquella casa que tinch y posebesc en dita vila de Altafulla, prop lo Portal dit del Pou, situada ab sas afrontacions etc que comprí als marmessors de la pubilla Romeu i Guardiola de dita vila d'Altafulla, com és de veurer en lo acte rebut en la comuna d'Altafulla, en dia primer de 7bre de 1721, és a saber, ab dit obtentor li assenyalo de dita casa la sala principal que hi a en dita casa, qual he renovada y vull que esta servesca per la dita ensenyansa de grammàtica y per la habitació del dit obtentor, junt amb lo quarto// quarto de dos alcovas que dona en dita sala y altres dos quartos que hi a muntant per la escala principal a dita sala a la ma dreta, lo un que vuy serveix de cunya y lloch comú y lo altre que se serveix después de dita cunya a la fi de dita escala dit lo quarto de la torra, en lo primer piso, deixant lo restant de dita major part de casa que és lo que mira a la part de tramontana y dita la casa vella y fosca ab molts y diferents quartos que hi a petits, a modo de seldas, per lo establiment y reculliment de dits pobres estudiants grammàtics forasters, haont dits estudiants podran formar diferents cunyas per courer son menjar. Y perque dits estudiants pogan muntar y baixar de aquest apartament qu'els assenyalo / sens dar molestia ni enfado als demás beneficiats infraescrits que habitaran lo restant de dita casa/ vull que en lo corredor que hi a en lo paviment de dita casa, prop del celobert y al costat de la cunya vella que està situada en dit paviment vull que se ls obria una porta fins a trobar la escala per aont /vuy/ se munta en dits quartaments, de la dita casa vella, per no haver de passar y traspasar per la dita cunya vella, la qual reservo per lo que diré més avall . Y lo restant de dita casa, que és la menor part, que mira al mitxdia y a la porta principal, vull sia repartida, és a saber, al obtentor que és y serà del benefici simple perpetuo que ja tinch fundat en la iglésia de dita vila de Altafulla, sots invocació de las llagas del Pare Francesch y dels Dolors de Maria Ssma., com tinch desobre expressat, li assenyalo per sa pròpia y perpetua habitació: Primo la dita cunya vella, que està en la entrada de dita casa; segonament aquellas tres pessas o quartos, que estan fabricats, un sobre altre, al puesto dit la farrerria ab son corralet, que lo primer és al paviment de dita casa, entrant a ma dreta, lo segon és sobre de este, a poch's grabons de la escala principal. Y lo tercer sobre de estos dos, que s'i munta per la mateixa escala y s'i entra per la sala predita dels grammàtics, haont trau porta, deixant al mateix obtentor lo terrat aubert, que hi a sobre estos tres quartos, lo qual terrat porà fer comú a ell y als restants dos beneficiats, que habitaran en dita casa, si li apareirà bé, o altrament lo reservarà, per sa pròpia habitació de altre quarto, o recreo y en tal cas deurà fer un petit caragol dins del últim quarto dels tres predits, per muntar en dit tarrat, y deurà així mateix dit obtentor, tapar la porta, que vuy entra en dit tarrat, que dona sobre lo trespòl de la mencionada sala dels grammàtics. Y finalment desijant que lo obtentor, que serà del // benefici simple perpetu y que lo

dr. Pere Franquès prevere y beneficiat que és de la dita iglésia de Altafulla, olim rector de Riudoms, germà meu en breu vol fundar en dita iglésia sots la invocació dels gloriosos apòstols Sant Pere i Sant Pau qual vol obtinga un sacerdot que sia mestre de orga y cant que este tinga també pròpia y perpetua habitació en dita casa, ara per entonses, declaro ma voluntat que el obtentor serà d'aquell benefici se li donia per sa habitació y de sa familia tot lo piso que hi a sobre lo trespol de la dita sala dels grammàtics/ y lo piso/, sobre dels quartos de les dos alcovas y del de la torra de sobre expressats, a fi que de sobre de estos pisos una se li disposia una capàs habitació per dit mestre organista y de dos quartos, cunya y un petit robst, que per a tot hi a bastanta capacitat, servint-se dit obtentor també de la escala principal y del passatge de la dita sala per muntar y baixar de dit son apartament ab lo exprés pacte y condició fas los presents llegats de la dita casa als tres predits beneficiats que seran de aquells tres beneficis y als dits estudiants <forasters> grammàtics forasters que de dita casa me reservo per mi durant ma vida natural y seguida la mia mort per una de les mias netas Maria o Francisca Franquès y Gatell que en este mon testament serà elegida per hereva universal de tots mons béns dels que foren de la mia muller difunta /y dels que foren del quondam Ramon Franquès y hereu meu y pare de les ditas netas mias/ y per a tota tots los fills o fillas hereus o herevas que seran de una de aquellas netas y hereva mia testamentària infra escrites, és a saber, los cups y sallers, oficinas y botigas de posar vi, oli y grans que hi a en lo paviment y baixos de dita casa ab las entradas y hexidas, libras y francas de la mateixa casa y demás drets y expectàncies que tinch per rahó de dita compra, en dits cups, sallers, oficinas y botigas y no altrament fas si intenta fer los dits llegats ab especial obligació que per a dits tres beneficis per ser-ho de dits llegats que los tres per iguals parts deguen contribuir en los adops per la concervació de totes les parets y tauladas de dita casa necesaris y també en lo gasto de una quartera de blat que tots anys en lo dia de la commemoració dels Difunts estava y estic jo dit testador y mos bereus a distribuhir en los pobres de Jesu Christ dita quartera de blat en pa pastat per encarragament que fu de esta obligació quan complí la dita casa com es de veurer y així renunciant etc, extraent etc. y prometent etc. //

Item elegesch per tudors y curadors o administradors de las sobraditas respective Maria y Francisca Franquès y Gatell, netas mias, de tots mos béns y de ma muller Maria Franquès y Riambau, difunta, y també en quant menester sia de la universal heretat y béns del quondam Ramon Franquès, mon fill donatari, el rt. Mariano Franquès, doctor Pere Franquès preberes y beneficiats germans meus, doctor Marti Franquès, prebere y rector de Riudoms, nebot meu, doctor Francisco Mora de Valls, mon gendre, Ramon Munter de Reus, Joseph Gatell y Franquès, néts meus, Feliph Montaner, nét meu, respective y a Josepha Franquès y Gatell, viuda, nora mia y mare de les preditas netas mias, ja tutors y curadors elegits de les sobreditas dos netas mias respecte als béns del sobredit quondam Ramon Franquès, mon fill donatari, qual elecció ratifico, llobo y aprobo y los suplico que igualment administren a tot zel y legalitat les universals heretats de un y altre, així com jo de ells confio y espero.

/#/ Ítem en atenció que en los capítols matrimoniais de mon fill Ramon Franquès quondam, ab Josepha Gatell, rebuts en la comuna de la present vila de Altafulla als 12 de 8bre 1728 ferem jo y Maria Franquès y Rimbau, muller mia quondam, donació universal de tots béns a favor del dit Ramon, fill a nosaltres commú y de sos fills o fillas ab la reserva del ús de fruyt durant nostra vida natural y de la quantitat de quinse mil lliuras barcelonesas per librement disposar y així mateix també atenent que en los mateixos matrimoniais capítols, lo sobredit Ramon, /fill/ nostre, donatari, feu heretament universal de tots els béns a favor dels fills o fillas naixedors, procehint los mascles a les famellas y orde de primogenitura entre ells cervat qual heretament se manifesta no poder claudicar en lo menor, per defecte de no haver-se fet ell, dit Ramon donatari, reserva o altrament per ço que lo sobredit heretament en tot cas se deu entendre y judicar ser fet de aquells béns que en la hora de sa mort y no en la ocasió de dits capítols se trobarian en poder de dit Ramon donatari. Y per consegüent no sols vivint restar en son favor, reserva si també la facultat y llibertat de poder disposar de tots aquells durant sa vida natural a son àrbitre, majorment éssent dit heretament condicional de existència o inexistència de fills, mudable en concurs de suficient causa, fins al dia de sa mort, a diferència de la universal donació. Y fet també a favor de indeterminada existent persona. Y altrament en subcidium poder dit Ramon Franquès, donatari, afiançar en sa indústria ben //notòria la adquisició de nous avers, per librement lo dia de sa mort poder disposar, com en efecte, en virtut de la associació a compres y milloras, estipulada en dits capítols, en lo dia de la mort, li sperabundavan per tot lo que duptar no pot en manera alguna de la validitat del sobre dit heretament que valido deu persistir, havent-se esdevingut lo cas de haver mort dit Ramon, donatari, ab intestat ab la existència de dos fillas impubers y netas mias, Maria y Francischa Franquès y Gatell. Y haver-me a mi de paraula recordat la disposició fiduciaria a mon arbitre de sos béns. Y per ço prevehent jo competir y espectral a dita Maria Franquès y Gatell, filla primogènita sua, neta mia, la qualitat y drets competents de hereva dels béns del dit mon fill donatari. Y aderint-me jo al sobre dit heredament perque desitjo la perpetuitat de la casa de Franquès y que en aquella no y faltia hereu o hereva, ab lo pacte, emperò, y condició que Francischa Franquès y Gatell, filla de dit Ramon mon fill y neta mia, renunci a tots drets generalment que li expectan y a ella, sos fills y successors expectar li pogan en la universal heretat del quondam Ramon Franquès, son pare y fill meu restructive, reservar-se tant solament dita Francischa lo dret de vincles, substitucions y fideycomissos, que a favor de ella y dels seus concebuts se trobaran. Y ab altre exprés pacte y condició també que no puga mourer ni suscitar algun plet o contraversia per pretensió alguna de llegítima successió ab intestat ni altra qualsevol que sia, contra de Maria Franquès y Gatell, germana primogènita sua y hereva, com se presupposa ser, de son pare y de mi testador infraescrit y de Maria Franquès y Rimbau, quondam, muller mia baix anomenadora, tant respecte a la universal heretat de dit son pare, com respecte a la de nosaltres, conjuges sobredits, en orde a qualsevols disposicions, fundacions de beneficis, personats actius y passius de aquells y qualsevols altres

disposicions de donacions, contractas, llegats pios y profans, tant per mi com per dita ma muller y fill sobredit fetas y fins al dia de la mia mort fahedoras. Ab los sobredits pactes, vincles y condicions y no altrament etc. Haguda rabó en primer lloch a la sobredita última voluntat fiduciaria, qu-em recomanà lo sobredit mon fill y a la prudencial y madura concideració que he feta dels béns y avers del dit mon fill, meus y de ma muller en lo cas que dita Franciscba Franquès, ma neta, prenga estat de carnal matrimoni, deixo, llego, assenyalo y li designo a la sobredita// Franciscba Franquès y Gatell, filla segona del dit mon fill Ramon Franquès y neta mia, la quantitat de deu mil lliuras barcelonesas en la ocasió de pendrer estat de carnal matrimoni y no abans pagadoras per la sobredita Maria Franquès y Gatell o per sos hereus etc de las universals heretats per indivís tant del sobredit Ramon Franquès, son pare, com de la mia y de la quondam ma muller sobreditas ab terras, diners, rendas o cabals, a la elecció de la sobredita Maria Franquès suposada hereva de son pare, Ramon Franquès y de mi y de la mia muller, baix anomenadora y dels tudors y curadors que se trobaran anomenats y ser de ditas mas netas y ab tres iguals pagas, a saber, la primera lo dia de la collocació en dit carnal matrimoni, la segona de dit dia a un any y la tercera y última al cap de altra any en semblant diada. Y si cas fos que la sobredita Franciscba Franquès y Gatell en carnal matrimoni collocada morís sens fills de lligitim y carnal matrimoni procreats ab tals que no arribassen a edat perfeta y ab capacitat de poder fer testament o altrament hi arribassen, morissen emperò estos sens fills, en dits casos y en quiscun de ells, ella, la sobredita Franciscba sols puga disposar y a ses llibres voluntats fer de la quantitat de mil lliuras barcelonesas, una vegada solament,. Y los dits son fill o fills en dit cas de morir sens fills de lligitim y carnal matrimoni procreats, sols pugan disposar y a sas llibres voluntats fer, de la quantitat de sinch-sentas lliuras barcelonesas, una vegada solament y tot lo restective restant se dega restitubir, luego de vingut lo cas ab lo modo y forma se haurà rebut a la sobredita Maria Franquès si vivint serà, eo, a sos hereus o successors. Y si cas fos que la sobredita Franciscba Franquès pendrer no volgués lo estat de carnal matrimoni sino de religió en algun dels convents de monjas de Tarragona, Reus o Valls o en altres en estos convents semblants o iguals anul·lant, com si fet no fos, de nou li deixo y llego en primer lloch aquella quantitat que se acostuma pagar per lo ingrès de dits convents. Y en// segon lloch que la sobredita Maria Franquès, hereva dita y avall escrita o los seus etc tingan obligació de correspondrer-li y pagar-li tots anys durant sa vida natural y només avant la quantitat de sent lliuras barcelonesas de annua penció a fi que de eixas puga usar, consumir y gastar a son arbitre, los quals respectius llegats li fas y ferli entench, ab la suposició que guarde y observe los pactes, vincles, condicions y demés sobredits y fent lo contrari, lo que traurer no puch de sa bona lley y estimació qu-em demostra y espero encara que mort, me tindrà, annullo y revoco los sobredits respectius llegats, com si per mi fets no fossen y vull que la sobredita Maria Franquès, neta mia, hereva per mi baix anomenadora, de tots mos béns y de la quondam ma muller, ni tinga obligació de donar-li ni correspondrer-li cosa alguna.

De tots los altres emperò béns y universals heretats, no sols mia, si també de ma muller, en virtut de la facultat fiduciaria, a mi en son testament concedida y també de la universal heretat de dit Ramon Franquès fill meu, difunt, en virtut de la mateixa facultat fiduciaria que de paraula me recomanà; y altrament ab tot y qualsevol dret qu-em competesca y competir me puga en totes las sobreditas heretats, testar y disposar com també a tots los drets, veus, forças y accions que tots los sobredits Ramon Franquès, mon fill y Maria Franquès y Riambau, muller y a mi, nos expecta y esperar nos pugan ab pacte y condició emperò, que mourer, suscitar, contravertir, ni annullar no puga, alguna de las disposicions per mi, per ma muller, ni per dit mon fill Ramon quondam, fetas ni fabedoras fins al dia de la mia mort, en heretaments, llegats pios y profans, augments de dot, fundacions de benefici, patronats, actius y passius ni passius disposat per mi, per dita ma muller, y fill tant en escrits, com fora de ells se trobarà lo dia de la mia mort y que tot ho dega ratificar, llobar y aprobar, sens menor contradicció y no altrament etc. fa, y hereva mia universal y de aquells, a saber és, de la dita ma muller y del quondam mon fill, institubesch a Maria Franquès y Gatell, neta mia y filla primogènita del dit quondam Ramon Franquès, mon fill, y després de ella, a sos fills o fillas, descendents o descendentas usque ad infinitum, procehint en tot temps los mascles a las famellas y orde de primogenitura entre ells cervat ab vincte emperò real y perpetuo entre sos// fills y descendents, llegítims y de carnal matrimoni nats, y procreats, unque ad infinitum, volent que en quiscun de ells, sempre y en tots temps, per repetits se tinga /lo present/ mon vincte, sens que un ni altre restective de tots aquells puga vendre, empenyar ni alienar cosa alguna de béns immobles o drets altres perpetuos, que competescan en lo esdevenidor competir pugan a una o altre de las sobreditas universals heretats /mia/ y de ma muller y del dit mon fill ni que algun o altra de dits sos fills ni successors usque ad infinitum, pugan ditraurer /#/ alguns drets de herència, llegítima, trabelianica, falcidia ni altrats qu-els competescan, ni competir los pugan en altres respective universals heretats, in simul o divisim, presas. Y també en atenció dels fraus y cautelas que experimentar se acostuman en los dots e/o axovar que diuben aportar los marits traductos a las casas de las mullers puvillas que a vegadas, ab fingidas y aparents àpocas, obtinguda de las pròprias mullers, esdevenint-se després lo cas, de la restitució de dit dot eo axovar se preten recobrar y a vegades se recobra lo que real y efectivament no se ha portat, per lo que desitjo la perpetuïtat de la casa y concervació de estas universals heretats sobreditas, institubesch y privo a la sobredita hereva, sa filla o fillas, successora o successoras de ella usque ad infinitum, que puvillas o herevas de las sobreditas universals heretats vindran ha ser no pugan firmar a sos respective marits, pares, parents ni adarents, de aquells, àpocas algunas de la recepció de dits dots o axovar entant que vull y és ma voluntat que en ningun temps usque ad infinitum, que aparagués alguna àpoca de alguna respective puvilla firmada de algun dot, e/o axovar de son respective marit, sia de ningun valor dita àpoca y en manera alguna los béns de ditas preditas universals heretats, obligats estigan a la refecció y esmena de dits dots e/o axovars continguts en aquellas. Y los sobredits respective marits, si dots e o axovar aportan, los degan esmerçar en

rendas o propietats immobles y perpetuos a fi que esdevenint-se lo cas o casos, de sa respective restitució apropiar// –se pугan lo mateix que hauran portat sens lo menor perjudici ni dependència dels béns de las sobreditas universals heretats

/Per quant considero que lo meu ser és no res y que en no res se a, he vulgut borrar esta clàusula de aquest meu testament pues ma voluntat no és altre que la casa y connom de Franquès permanescha tant quant siga la voluntat de Deu mon criador⁽¹⁴⁾/.

<Ítem per lo que també desitjo y vull no sols la perpetubitat de la sobredita universal herència y també la retenció de la memòria de mi Ramon Franquès (que ab la ajuda de Deu y de mi gran aplicació indústria me he guanyada) que usque ad infinitum no perdia la casa de Franquès son cognom de Franquès en tant que qualsevol povilla o povillas que visqui in infinitum se esdevindran hereitar y succehir las ditas universals heretats de gan ella y respective marits pendrer y observar per principal y primari lo dit cognom de Franquès altrament vull y és ma voluntat que dita universal herència hi succehesca aquell fill o filla, net o neta, descendent o descendenta per línea recta més proximior que a dita neta y hereva sobredita serà y que tindrà o ella pendrer ella y son marit voldrà lo sobredit cognom de Franquès y lo mateix vull se observe en tot cas o casos que se esdevingués o esdevinguessin claudicar, caducar o faltar la línea descendent de la sobredita Maria Franquès y Gatell, neta y hereva sobredita, y transpassar dita universal herència degué a la línea y descendència de Francisca Franquès y Gatell, altre neta mia sobredita, o de qualsevol altre línea que passar s'esdevingués que tots o totes y en quiscuna de ditas líneas en particular, vull observen lo sobredits per la perpetubitats del cognom Franquès que desitjo ab tota aquells pactes, vincles, condicions y càrrechs fas y fer entench lo sobredit heretament, usque ad infinitum y no altrament>

Ítem ab altre pacte y condició que si de cas fos que la sobredita Maria Franquès y Gatell, hereva universal instituida, moris, après de collocada en carnal matrimoni y sens fills o fillas, o ab tals que no arribassen a la edat perfeta de poder fer testament o altrament lo o promogènia de dita ma neta y hereva o altra successor de aquella o de aquells, usque ad infinitum, fos fatuo, ament, ciego o mut, agués comès alguna pública infàmia, que fos crimen lese majestat per rahó del qual aplicar se li degué alguna confiscació de béns en falta de altres fills o fillas, precehent los mascles a las famellas orde de primogenitura entre ells servats y que hàbils y capaçs per fer// fer testament sien o altrament, estos muiren sens fills o fillas de llegítim y carnal matrimoni nats y procreats en estos casos y en quiscun de ells a solas, a la dita ma neta Maria Franquès y Gatell y als sobredits fills respective, institubesh a Francisca Franquès y Gatell, altra neta mia sobredita y filla del dit quondam Ramon Franquès mon fill, ab tots los mateixos pactes perpetuos, vincles, substitucions y condicions, que sobre se ha dit de Maria Franquès y Gatell, primogènia, germana sua, y de sos fills y descendents y no altra-

14. Parràgraf afegit per Ramon Franquès.

ment etc Y en estos casos y en quiscun de ells la sobredita Maria, neta mia, sols puga disposar y a sas libras voluntats fer de tots los predits heretaments y herència universal, de la quantitat de dos mil lliuras barcelonesas, per sos fonerals y per regoneyxer a sos fills los dega llegar o donar de las milloras que haurà fet o farà en dita universal herència y del us de fruyt de aquella.

Y si fos que la dita Maria Franquès, hereva sobredita, morís ab fills que arribassen a edat perfeta de poder testar estos emperò morissen sens fills, com se ha dit, vull y és ma voluntat que aquell fill o filla no sols de la sobredita Maria, si també de la sobredita Francisca, altra neta mia, substitubida y dels respective successors usque ad infinitum, que hereu o hereva se trobarà y morirà sens fills ab lo modo predit, sols puga disposar y a sas libras voluntats fer de la quantitat de sinch-sentes lliuras barcelonesas, una vegada solament, que ab lo regoneyxament de sas voluntats, ab moderada detracció de ditas universals heretats, per major perpetuació de aquella, y tot lo restant dega retornar y subjectar-se al vincle o substitució /sobre/ per mi disposat.

Y si cas fos que la sobredita Maria Franquès, neta mia, y hereva predita, volgués entrar per religiosa en algun dels convents de la ciutat de Tarragona, Reus o Valls, vull y és ma voluntat quede exclosa dels sobredits universals heretaments, que a més.// a més de aquella dotació acostumada pagar per lo ingrès de un de dits convents, que lo hereu o hereva que serà de ditas universals heretats, tinga obligació de correspondre-li tots anys durant sa vida natural tant solament la quantitat de sent-sinquanta lliuras de penció anual pagadoras en terços iguals quals vull rebia ella personalment y si de escriurer sabrà, dega de sa pròpia ma, firmar lo recibo de la annual prestació per evitar totas cautelas que esdevenir podrian. Y si de cas mateix que algun fill o filla o ella o sos successors primogènit o primogènits, usque ad infinitum, volgués pendrer lo estat de religios o religiosa o bé lo estat de sacerdot secular exclobent-los, com los excloch, dels sobredits universals heretaments y admetent, com admeto, a aquell o aquella que immediat inseguít lo sobredit vincle o substitucions los sobredits universals heretaments li expectan, vull y és ma voluntat que si es religiós de qualsevol convent que vulla a més de la prevenció acostumada donat en lo ingrés, lo hereu immediat tinga la obligació de correspondre-li tots anys vint y sinch lliuras de annua penció, durant sa vida natural qual deurà cobrar personalment, y religiosa de algun dels sobredits convents voldrà ser, a més del dot competent y acostumat pagar per lo ingrés de un dels dits convents, li dega també correspondre dit hereu annualment la mateixa quantitat de vint y sinch lliuras, durant sa vida natural tant solament.

Y així mateix se esdevingués lo cas, que la sobredita Francisca Franquès y Gatell, hereva substitubida, morís de pupilar edat o ans de collocar-se en carnal matrimoni o bé collocada en dit matrimoni, morís sens fills ab lo mateix modo y forma, que sobre se ha dit de sa germana primogènit Maria, en estos casos y quiscun de ells, vull y és ma voluntat que tant solament disposar y a sas libras voluntats fer puga de la quantitat de mil lliuras barcelonesas, una vegada solament, que abla sobreditas altrás mil lliuras que li deixo a sas voluntats de son llegat, vindrà també ha tenir a sas libras voluntats, la quantitat de dos mil lliuras,

així com las té Maria germana primogènita sobredita. Y si és cas que dita Francisca hereva substitubida morirà ab fills y estos arribaran a edat de poder fer testament y hàbils de poder testar, se degan estos regular, en qualsevol especia // de estat que pendrer vullan, ab lo mateix modo y forma que se ha dit dels fills o fillas, descendents o descendentas usque ad infinitam, de sa predita germana Maria Franquès y Gatell, neta y hereva institubida.

Ítem fas y fer entench la sobredita substitució a favor de dita Francisca, neta mia y los seus, ab pacte y condició que si també, així com la Maria, sa germana hereva institubida, fós cas que morís sens fills o ab tals que no arribassen a edat perfeta de poder fer testament o altrament hi arribassen o morissen sens fills o en qualsevol altra cas que se esdevingués caducar-se, finir-se y acabar-se las lineas descendents de la sobredita Maria, herua universal institubida y de la dita Francisca Franquès, a ella substitubida, lo que en manera alguna Deu no vullia, vull y és ma voluntat que de tots los sobredits heretaments, meu, de la mia muller y de mon fill difunts las horas se trobarà haver-i, fetas las detraccions, per mi sobre disposadas, si los casos y condicions, respective de aquellas esdevinguts se hauran institubesch a Deu Nostre Senyor y a la mia ànima y dels meus etc volent que /que tot lo restant dels sobredits eretemens/ a major glòria de Deu Senyor Nostre, de la sua Mare Santissima y de tots los sants y santas de la glòria celestial, se'n facian y sia/n/ aplica/ts/ en fer y construhir y fundar un convent de la reforma dels PP. Caputxins, qual vull sia edificat y construhit en lo terme de la present vila de Altafulla, en las mias propias terras que vuy tinch y possebesch plantadas de vinya, a la partida dita lo camí de la Torredembarra y alias dita de la Rasa, de tinguda de quatorze gornals, poch més o menos, que afrontan a sol ixent, part ab Joan Sans, part ab Joseph Parallada y part ab Joan Soler; a mitxdia part ab ab Joan Rius y Baltazar Pijoan, mitjançant lo dit camí; a ponent ab dit testador part ab Olaguer Gatell y part ab los hereus del quondam Joan Llorens y a tramuntana ab Isidro Menyer en part y part ab Joan Vives y part ab dit Olaguer Gatell y part ab Jaume Casats de la Torra, la qual fundació de dit convent vull se facia la títol de Hospici, sots la invocació de la/Purissima Concepció de Maria Santissima y és ma voluntat que lo pare guardià y demés religiosos que seran conventuals en dits convents: primo que tingan la obligació per amor de Deu de hospedar y recullir los pobres de Jesu Christ com serà los pobres pelegrins y altres pobres transitants en la nit de son transit y peregrinació tant solament als que vull assistescan ab tota charitat y amor donant-los aquella nit, llit y sopar per amor del bon Jesús. Y per est efecte vull se edifiquia un cobert contiguo al mateix convent ab los quartets o celdas ab paviment de dit convent, dit lo hospici dels pelegrins. Y per si cas dits pobres o pelegrins van acompanyats de sas propias mullers o fillas, vull que per estas se'ls fabriquia altre instància o quarto a fi que aquella nit ditas donas pobres estigan separadas de dits pelegrins o pobres per evitar algunas ofenças que contra Deu se acostumen cometre en la comunicació dels uns y altres; segonament, vull y és ma voluntat que per rahó de este fundació e institució de convent lo pare guardià o president que serà de aquell tinga obligació de aplicar o fer aplicar lo St Sacrifici de la missa conventual que continua-

ment ell y los demás religiosos celebraran y deuran celebrar per repòs y sufragi de las ànimas, mia, de ma muller y de tots los meus perpetualment als quals també prego que diariament nos encomanaran a Deu, en sas devocions y exercicis espirituals. Y tercerament, vull y és ma voluntat que per rahó desta fundació, lo dit P.guardià o president que serà de dit convent tinga obligació de elegir y manar a dos dels religiosos conventuals per la assistència y consuelo espiritual de qualsevol persona que se trobarà malalta en la dita vila y terme de Altafulla, pròxima a morir per ajudar-la a ben morir, a la qual és ma voluntat que no la deixien ni la desemparien fins que haurà espirat y entregat lo esperit a son Creador o bé estarà fora de tot perill. Y si cas fos que la institució, fundació y construcció de dit convent que no pogués tenir son degut effecte ja fos/per/ la dificultat que hi pot haver en traurer lo beneplacit y Decret Real o ja sia per la contradicció que la provincia de estos o altres religiosos poden fer en la construcció de este convent o per altra causa o impediment per mi no previst, lo que sentiria vivament per lo molt que desitjo lo total consuelo espiritual no sols per esta vila de Altafulla, ma patria, si també per tots los pobles circunuehins, que de la molta aplicació y exemplar virtut y religió dels P.P. Caputxins me prometo, en tal cas ara per entonces declaro // declaro ser ma voluntat que <que esta dita primera/béns/ part dels> béns generalment dels sobredits universals tres heretaments, meu, de la mia muller y del meu fill, difunts, que entonces se trobaran <que los béns de dita primera part> sian reduhits y convertits y esmerçats en comprar censals, o terras de horta bona, y que sos productos y annua pencions, vull y és ma voluntat, cirvescan y apliquian annualment en redimir y donar llibertat y traurer de la tirana esclavitat als fills y fillas o habitants que seran de dita vila de Altafulla, que se trobaran presos dels moros o infeels enemichs de Ntra. Sta. Fe Catòlica, y quant de dita vila de Altafulla no se trobia algu en dita esclavitut, vull y és ma voluntat que esta pia almoyna cervesca per a redimir las personas dels pobles més uehins a este se trobaran esclaus. Y perquè esta pia almoyna tinga la permanència y perpetuïtat que desitjo per lo consuelo espiritual y corporal que desitjo per los pròxims mos germans predits, a fi que ningú destes se mire desconfiat de sa redempció y per aquest respecte tentat de prevericar y apostatar de nostre santa y christiana lley y fe cathòlica y apostòlica romana per ço, ara per entonces, elegesch y anomeno per administradors y collectors de esta pia almoyna al rt. rector y al magnific regidor en cap, o jurat, que són y perpetuament seran de la dita vila de Altafulla, als quals encarrego carinyosament lo cuydado de este administració de dita pia almoyna, la qual vull vajan aplicant y distribubint, primerament ab aquells esclaus que reconeyxeran més necessitats y /des/valguts de medis, preferint sempre los fills y habitants de dita vila de Altafulla, als esclaus forasters, als quals també encarrego que annualment depositian en lo tacari de la rt. confraria de preveres de Tarragona, todas las pencions, rendas o productos resultants <de la meytat> de ditas universals herèncias, a fi de tenir-las allí, més apromptadas y seguras per entregar-las als P.P. Redemptors, quant vajan per la redempció dels catius, ab la obligació de pendrer de dits P.P. Redemptors recibos o àpocas de las partidas y sumas que los entregaran// expressant en ditas àpocas de dit P.P.

Redemptors /que / reban y acceptan ditas partidas per a redimir y rescatar aquells esclaus que dits administadors los declararan ser sa voluntat, que seran los més necessitats o perillosos, com tinch dit. Y si cas fos que algun o alguns dels dits censals morts, ja creats, fossen lluhits, per sos respective censalistes, en tal cas vull que las propietats, pencions y porratas de aquells <dits censals>, sian depositadas en dit tacari de Tarragona y que no sian extretas de dit tacari si tant solament per a reesmerçar-las en altres censals, en part treta y segura a, ab especial decret y beneplacit del molt il·lustre senyor vicari general de Tarragona, als quals administradors per /lo/ treball que tindran de la exacció y collecta de dits censals y rendas de dita pia almoyna, ara per entonces los assenyalo dos sous per lliura, de tot lo que cobraran o faran cobrar, repartidors entre los dits dos administradors annualment.

<Y en la altra meytat de tots los predits heretaments, meu, de la mia muller y de mon fill, difunts, que a lashoras se trobarà haver-i, fetas las detrac-cions per mi sobredisposadas, si los casos y condicions, respective de aquellas esde-vinguts, se hauran, institubesch, e o, als fills y hereus de la quondam Maria Gatell y Franquès, primera filla mia, muller que fou del quondam Joseph Gatell, del Catllar, a Magdalena Besora y Franquès, segona filla mia, viuda deixada del quondam Rafel Basora, negociant de la ciutat de Tarragona, als fills y hereus de la quondam Francisca Monter y Franquès, tercera filla mia, muller que fou del quondam Pere Pau Monter, de la vila de Reus y a Teresa Mora y Franquès, quarta y última filla mia, muller que és del Dr. en D.D. Francisco Mora, de la vila de Valls, entre ellas o sos fills o respective descendents, dividi-dora, per iguals parts, tot a a sas llibras voluntats> /Y per quant regonech que totas mas fillas compresas en la clàusula de aquet llegat ho subtució y ses respec-tiva fills y desendens quedan suficientment dotadas ab los dots que los he donat quant se han collocat en sant matrimoni respectiva ab béns i avers que en aquells tems poseja, per tant he barat lo llegat ho subtutió de la mitat dels tres eretemens que feya y ditas quatre fillas y a sos desendens lo qual llegat ho subtu-tió revoco y anullo/⁽¹⁵⁾

Aquest és mon últim testament y darrera voluntat mia, volent valga esto per via de testament, de codicil o de qualsevol altra espècia de última voluntat, que en dret valer y entendre se puga, annullant y escancellant qualsevol altra que ne bage fet volent que no sia obert ni publicat fins seguida la mia mort, y que sien tretas y donadas tantas quantas còpias autènticas, ne demanaran los interessats en este mon testament al notari que és otorgat, lo qual encara que és escrit de ma agena, és firmat de la mia pròpia ma.

Altafulla, 25 de Janer, 1741

15. Aquest paràgraf l'afegí el propi Ramon Franquès.

Nota

Consta en lo tecari o arxiu de preveres beneficiats de la catedral de Tarragona que en 2 juliol 1740, Ramon Franquès de Altafulla, deposità 144 ll. per la fundació de 12 aniversaris, que regularment són los dotse de que parla est testament, y consta també al llibre segon n° 282 que las ditas 144 ll. se donaren a censal a Quer de la Canonja ab consentiment del reverent Pere Vernies, rector de Altafulla.

Full solt

S. Martí. La sala principal, lo cuarto de dos alcovas, y altres dos quartos que hi ha a la ma dreita de las escala, lo un per cuina y lo altre per comuna o necessària, y lo cuarto de la torra y lo demás per los pobres estudians

S. Francesch y Dolos, lo cuarto y cuina de baix y los dos quartos de sobre lo un del altre y lo tarrat o golfa serà comú als dos benefis dels Dolos y san Martí

S. Pere y Ànimas tot lo sobre de la sala dels gramàtics y lo sobre dels dos quartos o alcovas.

Al hereu o amo, cups y salles, oficinas y botigas de posar oli y grans que hi ha en lo paviment y baixos de dita casa

Ab la obligació als dits tres estadans de conservar las parets y teuladas de dita casa y la de pagar una cuartera de blat pastat pels pobres de dia dels morts.

Dors

<i>Rafel Farré.</i>	<i>1 " 9</i>
<i>Joan Vallvé.</i>	<i><4></i>
<i>Jaume Jové del Medol.</i>	<i>3</i>
<i>Joseph Recasens del mas Cusidó</i>	<i>4</i>
<i>Pau Ramon de la Mora.</i>	<i>1" 2</i>
<i>Jaume Estivill</i>	<i>" "</i>